

บันทึก

เรื่อง ปัญหาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ.๒๕๑๘ (การพิจารณารายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการ
ป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม)

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนที่สุดที่ วพ ๐๕๐๑/๑๙๕๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๒๘ และที่ วพ ๐๕๐๑/๒๓๕๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๑ ได้บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงาน

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา ๑๗ (๑) ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณาสั่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตให้บุคคลดำเนินการตามโครงการหรือกิจการใด ๆ เสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในระยะเตรียมงานของบุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

เมื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้เสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณารายงานดังกล่าวให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานนั้น แต่ถ้าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสั่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตได้

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาไม่ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวระงับการสั่งอนุญาต การออกใบอนุญาต หรือการต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตไว้ก่อนจนกว่า บุคคลดังกล่าวจะเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบ

เมื่อบุคคลดังกล่าวได้เสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวรรคสี่แล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณามาตรการดังกล่าวให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอมาตรการนั้น แต่ถ้าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบตามวรรคสี่ และให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสั่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตได้

เกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
อย่างไรก็ดี สำนักงานฯ มีข้อสงสัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการพิจารณารายงานดังกล่าว จึงขอหารือว่า

๑. มาตรา ๑๘ จะใช้บังคับเฉพาะการพิจารณารายงานเกี่ยวกับการศึกษาและ
มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเอกชนเท่านั้นใช้
หรือไม่ หรือจะใช้บังคับกับการพิจารณารายงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจด้วย

๒. โดยที่มาตรา ๑๘ ได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาดังกล่าวไว้เป็นสองระยะ
คือ ระยะแรกมีกำหนดเก้าสิบวัน และระยะที่สองมีกำหนดสามสิบวัน หากรายงานนั้นไม่ได้รับ
ความเห็นชอบจากสำนักงานฯ ทั้งในระยะที่หนึ่งและระยะที่สองแล้วต่อมาได้มีการเสนอมาตรการ
ป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาให้สำนักงานฯ พิจารณาอีกเป็นครั้งที่
สาม การนับระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณารายงานดังกล่าวจะนับตั้งแต่ระยะใด

๓. เนื่องจากกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๗) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ
ของผู้ชำนาญการ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้
ผู้ชำนาญการเป็นผู้มีสิทธิทำรายงาน ฯ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๗ เป็นต้นไป
แต่สำนักงานฯ ได้รับรายงานดังกล่าวไว้ก่อนวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๗ และต่อมาได้พิจารณา
ไม่ให้ความเห็นชอบในรายงานนั้นไปในระยะแรกภายหลังวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๗ ถ้าได้มีการ
จัดทำรายงาน ฯ โดยบุคคลซึ่งไม่ได้รับใบอนุญาตเสนอให้สำนักงานฯ พิจารณาใหม่ในระยะที่สอง
อีกครั้งหนึ่ง สำนักงานฯ จะพิจารณารายงานนั้นต่อไปได้หรือไม่

๔. โดยที่การดำเนินการตามโครงการบางประเภทของส่วนราชการอยู่ในข่ายที่
จะต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อ
คุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ปรากฏว่าส่วนราชการบางแห่ง คือ กระทรวงคมนาคมได้รับความ
ช่วยเหลือในการจัดทำรายงานดังกล่าวสำหรับการสร้างสนามบินพาณิชย์จากต่างประเทศโดยจัดส่ง
นิติบุคคลซึ่งมิได้รับใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงาน ฯ ตามกฎกระทรวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๗
ฯ มาทำรายงาน ฯ ให้โดยตรง ดังนี้ สำนักงานฯ จะมีวิธีปฏิบัติในการพิจารณารายงานดังกล่าว
อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณา
ปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
(สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ) แล้ว มีความเห็นดังนี้

(๑) สำหรับปัญหาประการแรก มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง^๒ แห่งพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ บัญญัติว่า ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา ๑๗ (๑)^๓ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่

^๒โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๓มาตรา ๑๗ ให้นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมี
อำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด

ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณาสั่งอนุญาตออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตให้บุคคลดำเนินการตามโครงการหรือกิจการใด เสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในระยะเตรียมงานของบุคคลซึ่งขออนุญาต ฯลฯ ต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ ซึ่งหมายความว่า ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเสนอรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มิได้ให้สำนักงานพิจารณารายงานอื่นใดอันมิใช่รายงานของเจ้าหน้าที่ตามที่ระบุไว้ มาตรา ๑๘ จึงใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลซึ่งจะดำเนินการตามโครงการหรือกิจการดังกล่าวต้องขออนุญาตขอรับใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายก่อนที่จะดำเนินการเท่านั้น ฉะนั้นโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ หรือโครงการหรือกิจการของรัฐวิสาหกิจบางกรณี ซึ่งเป็นโครงการหรือกิจการที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีโดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เช่น การสร้างสนามบินพาณิชย์ของทางราชการ หรือการสร้างระบบทางพิเศษของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยการทางพิเศษ เป็นต้น จึงไม่มีรายงานของเจ้าหน้าที่มาตามตรา ๑๘ ที่จะให้สำนักงานพิจารณา เพราะไม่จำเป็นต้องขออนุญาตหรือเสนอรายงานผ่านเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแต่อย่างใด กรณีเช่นว่านั้นต้องบังคับตามมาตรา ๕ (๙)^๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๑ ถ้าหากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๑) อันอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีหน้าที่เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการส่วนโครงการหรือกิจการของรัฐวิสาหกิจบางกรณีที่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย เช่น การสร้างโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เป็นต้น ต้องอยู่ในบังคับของมาตรา ๑๘ เพราะเป็นกรณีที่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

(๒) สำหรับปัญหาประการที่สอง ในกรณีที่สำนักงานฯไม่ให้ความเห็นชอบ

(๑) ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในระยะเตรียมงาน และต้องเสนอรายงานนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

(๒) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันมิใช่เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

(๓) วิธีการที่จะใช้ในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

“มาตรา ๕ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๙) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

ฯลฯ

ฯลฯ

รายงานฯ ของเอกชนภายหลังจากที่ได้พิจารณารายงานนั้นเสร็จในระยแรกภายในเก้าสิบวันแล้ว มาตรา ๑๘ วรรคสี่^๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘ ฯ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายรอกการสั่งอนุญาต การออกใบอนุญาต หรือ การต่ออายุใบอนุญาตไว้ก่อนจนกว่าบุคคลดังกล่าวจะเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบ ฉะนั้น เมื่อบุคคลดังกล่าวได้เสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมมาใหม่เป็นครั้งที่สอง ตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ แล้ว และสำนักงานฯ ได้พิจารณาเสร็จ ภายใต้อสามสิบวันตามมาตรา ๑๘ วรรคห้า^๖ แต่ไม่ให้ความเห็นชอบ กรณีก็ยังคงอยู่ในบังคับของ มาตรา ๑๘ วรรคสี่ต่อไป ซึ่งหมายความว่า เจ้าหน้าที่ที่ต้องรอกการสั่งอนุญาต ฯลฯ ต่อไปตาม มาตรา ๑๘ วรรคสี่จนกว่าบุคคลดังกล่าวจะเสนอมาตรการฯตามที่สำนักงานฯเห็นชอบเมื่อบุคคล ดังกล่าวได้เสนอมาตรการดังกล่าวมาใหม่เป็นครั้งที่สาม สำนักงานฯก็ต้องพิจารณามาตรการ ดังกล่าวให้เสร็จตามมาตรา ๑๘ วรรคห้าเช่นเดียวกับการพิจารณาในครั้งที่สอง เพราะถือได้ว่าเป็น การเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ คือ ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน มิใช่เริ่มต้นนับเวลาเก้าสิบวันใหม่ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง เพราะกรณีนี้เป็นเพียงการแก้ไขรายงานฉบับเดิม มิใช่กรณีที่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ หน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณาสั่งอนุญาต ฯลฯ เสนอรายงานฯมาใหม่ทั้งหมดตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งอีก

(๓) สำหรับปัญหาประการที่สาม รายงานฯ ตามมาตรา ๑๘^๗ แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๑ จะต้องทำโดยบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙^๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๑ ฉะนั้น ถ้ารายงานนั้นทำโดยส่วนราชการ หรือ สถาบันการศึกษาของทางราชการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขอให้ทำตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ผู้ทำรายงานฯ ก็ไม่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการฯ และสำนักงานฯก็

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๘มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจขอให้ส่วนราชการ หรือสถาบันการศึกษาของทางราชการที่เห็นสมควรทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและ มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ได้

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจอนุญาตให้บุคคลซึ่งเป็นผู้ชำนาญในการศึกษา ผลกระทบกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีสิทธิทำรายงานการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไข ผลกระทบกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้

การขอและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้ชำนาญการ การสั่งพักและการเพิกถอนการ อนุญาต การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่กำหนด ในกฎกระทรวง และให้เสียค่าธรรมเนียมการขอและการออกใบอนุญาตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สามารถพิจารณารายงานนั้นต่อไปได้ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ชำนาญการซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือสถาบันการศึกษาของทางราชการตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ทำรายงานฯ มาตรา ๑๙ วรรคสอง บัญญัติว่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจอนุญาตให้บุคคลซึ่งเป็นผู้ชำนาญการในการศึกษาผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีสิทธิทำรายงานการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ ฉะนั้น ผู้ชำนาญการดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๒๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๘ และได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง เสียก่อน จึงจะมีสิทธิทำรายงานดังกล่าวได้ ดังนั้น เมื่อผู้ชำนาญการที่ทำรายงานฯ เสนอสำนักงานฯ ยังมีได้รับใบอนุญาต สำนักงานฯ จึงไม่อาจพิจารณารายงานดังกล่าวต่อไปได้

(๔) สำหรับปัญหาประการที่สี่ โครงการของส่วนราชการที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีตามปัญหาที่หารือมานี้ ซึ่งได้แก่โครงการสร้างสนามบินพาณิชย์ของกระทรวงคมนาคม ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๑๘^๙ และมาตรา ๑๙^{๑๐} ตลอดจนกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๒๗)ฯ ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวแล้วในปัญหาข้อแรก ฉะนั้น เมื่อกระทรวงคมนาคม เสนอรายงานดังกล่าวตามมาตรา ๑๗ (๑)^{๑๑} แล้ว สำนักงานฯ สามารถพิจารณารายงานดังกล่าวได้ โดยถือว่าเป็นรายงานของส่วนราชการที่เสนอมาตามมาตรา ๑๗ (๑) ส่วนผู้ชำนาญการจากต่างประเทศนั้นเป็นเพียงให้ความความคิดเห็นต่อส่วนราชการและดำเนินการภายใต้ความรับผิดชอบของส่วนราชการเท่านั้น

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๘

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๘)

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)